

3. Чухрай Н. І. Академічне підприємництво за кордоном та в Україні. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12705/1/068_Akadem%D1%96chne%20p%D1%96dpri%D1%94m_448_458_714.pdf (Дата звернення — 18.04.2022)

4. Kolot, A., Kozmenko, S., Herasymenko, O. Development of a Decent Work Institute as a Social Quality Imperative: Lessons for Ukraine. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/36528> (Дата звернення — 15.04.2022)

УДК 330.341.42(063)

Климчук О.В.

професор, Донецький національний
університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

РОЗВИТОК БІОПАЛИВНОЇ ІНДУСТРІЇ — СКЛАДОВА ПІДСИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

В сучасних умовах одним із пріоритетних напрямів розвитку національної економіки є формування біо- або зеленої економіки. Це порівняно новий міждисциплінарний термін, який відносно недавно з'явився (наприкінці ХХ ст.) в розвинутих країнах світу для визначення специфічного типу економіки, що пов'язаний з виробництвом і переробкою різних видів біоресурсів, а також з масштабним застосуванням біотехнологій в різних галузях [1].

Модель економічного зростання, що ґрунтується на інноваційності, передбачає зміну понять науково-технічного прогресу й науково-технічного розвитку. З'явилися нові пріоритети: інтелектуалізація виробничої діяльності, екологічність (зелена економіка), використання високих і природоохоронних технологій тощо. Така модель потребує нової державної інноваційної політики ефективного стимулювання інновацій, розвитку наукомістких і скорочення природо-експлуатуючих галузей. Здебільшого зелена економіка охоплює виробництво відновлювальних біологічних ресурсів та їхню переробку на продукти харчування, корми, біохімічні продукти, біоенергію тощо. До неї належать такі основні галузі, як сільське господарство, лісівництво, рибальство, харчова та целюлозно-паперова промисловості, а також спеціалізовані частини хімічної, біотехнологічної та енергетичної промисловості [2; 3]. Становлення зеленої економіки має забезпечуватися розвитком диверсифікації виробництва.

Біоекономіка є тим стратегічним механізмом, який визначає комплекс практичних дій та вказує на конкретні шляхи для досягнення цілей сталого розвитку. Вона здатна забезпечити синергетичну взаємодію його трьох складових: економічної, екологічної і соціальної систем та органічно поєднати у собі економічний і соціальний елементи за рахунок виробництва екологічно чистої продукції на основі біотехнологій, забезпечуючи при цьому задоволення потреб сучасного населення без урізання можливостей наступних поколінь. За рахунок розвитку біоекономіки відбувається зростання зайнятості, підвищення рівня доходів населення, розвиток сільських територій [4]. Отож варто зазначити, що зелена економіка є новою підсистемою національної економіки, яка поєднує господарські відносини на основі використання біотехнологій, що базуються на принципах збереження ресурсів, рециклінгу, енергозбереження, енергоефективності, чистоти природного середовища, отримання товарів кращої якості та подовження тривалості життя людини.

Складовими елементами біоекономіки є аграрний сектор економіки, виробничо-переробний сектор, науково-дослідний і інноваційний сектор та сектор споживання готової продукції. У рамках цілеспрямованого просування біоекономіки в аграрному секторі можливий розвиток не тільки виробництва традиційної сільськогосподарської продукції, але й інноваційної біотехнологічної промислової продукції, зокрема виробництво біопалива. При цьому біологічні перетворення сонячної енергії становлять основу біоенергетики, і до них належить діяльність, пов'язана з виробництвом продуктів харчування, біодизеля, біоетанолу, біогазу тощо. Паливно-енергетичні ресурси біологічного походження відіграють домінуючу незамінну роль в енергетичному споживанні людини і забезпечують її існування [5; 6].

Сучасна ситуація в Україні вказує на стримування розвитку біопаливного виробництва, яке є вкрай необхідним для проведення реструктуризації паливно-енергетичного комплексу й подальшої інтеграції України до Європейського Союзу. Потрібно здійснити розробку комплексу заходів щодо проведення економічної політики у галузі біоенергетики, щоб досягти кардинального поштовху у впровадженні інновацій та створити дієві стимули для поширення інноваційної моделі економічної поведінки українського бізнесу. Нарощування темпів розвитку галузі біоенергетики в нашій державі дає змогу комплексно вирішувати цілу низку енергетичних, економічних та екологічних проблем [7]. За таких умов значної актуальності набуває вивчення особливостей впрова-

дження інновацій у біопаливну індустрію на території України, щоб забезпечити розвиток інновацій у біопаливному виробництві з метою вдосконалення виробничих технологій та управлінських систем, а також створення нових біоенергетичних продуктів.

Для того щоб біопаливну індустрію зробити привабливою для приватного сектора економіки, потрібно отримати гарантовану довіру прийнятим політичним рішенням, а також на довготривалу перспективу забезпечити прибутковість фінансових надходжень у відновлювану енергетику. Наразі світове енергопостачання вказує на те, що є потенційний ринок і простір для здійснення коротко- й довготривалих інвестицій, де чільне місце має посісти біоенергетика. Саме тому потрібно розробити та надати прозорі сигнали, які б засвідчили готовність урядів здійснювати реальну підтримку цього енергетичного сектора в довготривалій перспективі. Якщо ж будуть надходити невизначені сигнали із пропозиціями, де плани розвитку відновлюваних джерел поєднуються або перетинаються із планами розвитку інших низьковуглецевих технологій, то вони спровокують невпевненість і, безперечно, призупинять потоки інвестицій, зокрема у біопаливну індустрію.

З огляду на скрутне економічне становище України, не потрібно розраховувати на надмірні бюджетні кошти за виробництво біопалива, проте державі варто провадити інформаційну підтримку виробників біопалива, визначаючи їхній ринковий асортимент і рекомендуючи найвигідніших ділових партнерів — від постачання біосировини і комплектуючих до реалізації готового біопалива. Біопаливні підприємства мають забезпечувати весь технологічний цикл виробництва біопалива, включно з їхньою подальшою економічно вигідною реалізацією. Збільшення виробництва біопалива в Україні буде виступати фундаментальним фактором у забезпеченні міжнародної конкурентоспроможності національної економіки, а також її зростання на інноваційних засадах. Реалізація інноваційної стратегії сталого розвитку національної біоенергетики відбудеться в тому разі, коли держава візьме на себе функції головного ініціатора запровадження інновацій та поширення наукових знань. Лише в умовах системного протікання інноваційного процесу та проведенні систематизації новітніх розробок і досягнень у галузі біоенергетики можливо здійснити розширення ресурсного потенціалу й стабілізувати становище на національному енергетичному ринку.

Отже, не вкладаючи кошти у розвиток інноваційних технологій, не розвиваючи енергозберігаюче й енергоефективне промислове виробництво та біопаливну індустрію, Україна консервує

технологічну відсталість і втрачає свій шанс увійти до європейської спільноти на рівноправних умовах. Очевидним стає створення нової, екологічно безпечної галузі енергетики — біопаливної індустрії, що сприятиме розгортанню процесів диверсифікації енергоносіїв, зміцненню енергетичної і екологічної безпеки держави та формуванню національної зеленої економіки у контексті європейської інтеграції. Регулювання розвитку біопаливної індустрії має відбуватися шляхом реалізації економічного, екологічного, інтелектуального потенціалу з використанням механізму публічно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги. Незважаючи на всі стримуючі фактори (необхідність значних інвестицій, неоднозначне ставлення різних верств суспільства, постійна зміна чиновників, зокрема у галузі енергетики), за біопаливним виробництвом майбутнє. Біопаливна індустрія здатна відіграти важливу роль у боротьбі з економічною кризою та забезпечити енергетичну незалежність та конкурентоспроможність виробництва вітчизняної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Талавири М. П. Розвиток біоорієнтованої економіки на науковій основі. *Наук. вісн. Ужгородського ун-ту. Серія Економіка*. 2015. Вип. 1(45). Т. 2. С. 225–229.
2. Viaggi D., Mantino F., Mazzocchi M. et al. From Agricultural to Bio-based Economics? Context, State of the Art and Challenges. *Bio-Based and Applied Economics*. 2012. 1(1). P. 3–11. <https://doi.org/10.13128/BAE-10816>.
3. Климчук О.В. Управлінські аспекти формування економіко-енергетичної безпеки України на засадах розвитку біоенергетики: Монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2021. 576 с.
4. Бутенко В. М. Біоекономіка як механізм досягнення цілей сталого розвитку. *Вісник аграр. науки Причорномор'я*. 2016. Вип. 1. С. 19–28.
5. Климчук О.В. Виробництво біопалив — шлях до енергонезалежності агропромислового комплексу України. *Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Вінниця, 2011. С. 57–60.
6. Шпичак О. М., Боднар О. В. Теоретичні основи біоенергетики в контексті закону збереження енергії. *Економіка АПК*. 2019. № 8. С. 6–16.
7. Klymchuk O.V., Khodakivska O.V. Regulatory policy of competitive biofuel production in Ukraine. *Економіка АПК*. 2019. № 5. С. 6–14. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201905006>